

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Risico's van drinkwater uit *een eigen winning*

Wat is een eigen winning?

Eigen winningen zijn installaties waarmee je water uit de bodem of het oppervlaktewater pompt om zelf als drinkwater te gebruiken of om te leveren aan derden.

Mogelijke risico's voor verontreiniging van drinkwater van een eigen winning

De kwaliteit van drinkwater wordt onder andere bepaald door de bron, maar kan afnemen meteen nadat het wordt opgepompt uit de bron tot en met het moment dat het uit de kraan komt. Door het drinken van verontreinigd water kun je ziek worden. Je kunt verschillende milde tot ernstige klachten krijgen, zoals diarree, overgeven of koorts.

Bron

De kwaliteit van het opgepompte drinkwater hangt af van een aantal factoren.

- Hoe diep ligt de bron?
- In wat voor soort grond zit de bron?
- Is de grond schoon?
- Ligt de bron in de buurt van mogelijk vervuild water, bijvoorbeeld door een lekkend riool of op een plek waar mest uitgereden wordt?

Zuivering

Verontreinigingen in grondwater worden door een natuurlijk zuiveringsproces verwijderd doordat water door de bodem wordt gefilterd. Soms is het nodig om daarnaast nog zandfilters of UV-desinfectie te gebruiken om verontreinigingen te verwijderen.

Distributie

Als het water gezuiverd is kan het echter alsnog vervuild raken in het leidingnet. Dit kan bijvoorbeeld komen door een verouderd of kapot leidingnet, door gebruik van producten die niet van een goede kwaliteit zijn of door lekkende deksels van wateropslag.

Kranen

Schone kranen en goede hygiëne zijn belangrijk. Als je gezuiverd water drinkt uit vieze kranen kun je alsnog ziek worden.

Hoe voorkom je verontreiniging van drinkwater van een eigen winning?

Drie samenhangende stappen zijn belangrijk om verontreiniging van je drinkwater te voorkomen:

1

Inzicht in watersysteem

Zorg ervoor dat je weet en controleert hoe het watersysteem werkt (van bron tot kraan).

2

Mogelijke risico's (risicoanalyse)

Maak een overzicht van mogelijke risico's die kunnen leiden tot verontreiniging, dit kan aan de hand van enkele vragen (zie [website voor vragenlijst](#)). Voorbeelden:

Door hevige regen kan (verontreinigd) water de pompput in stromen.

Doordat de UV lamp niet tijdig is vervangen wordt het drinkwater onvoldoende gezuiverd.

Ongedierte kan gezuiverd drinkwater besmetten door een kapot ventilatierooster in het reservoir.

Stel vast welke maatregelen je kunt nemen om te voorkomen dat het drinkwater verontreinigd raakt en of alles aan het systeem klopt. Stel ook vast welke maatregelen je moet nemen als er iets fout is gegaan en er mogelijk al besmet drinkwater in de leidingen zit of uit de kraan komt. Controleer of de maatregelen het risico voldoende hebben opgelost. (zie [stap 3](#))

Is het risico voldoende opgelost?

Wat zijn de risico's voor drinkwater?

Hoe kunnen deze risico's worden verkleind/opgelost?

Hoe belangrijk zijn deze risico's?

3

Controle

Controleer de kwaliteit van het drinkwater regelmatig, of laat die controleren. Je kunt dan zien of die voldoet aan de wettelijke eisen voor drinkwater (zie [achterzijde](#)). Op basis van de resultaten van een risicoanalyse kunnen de parameters en het aantal metingen volgens wettelijke eisen worden aangepast. Deze aanpassingen moet de toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T) goedkeuren. Verder kun je aan de hand van controles zien of beheersmaatregelen die je hebt genomen ook hebben gewerkt.

Wettelijke eisen voor drinkwater

Het drinkwater in Nederland moet voldoen aan de kwaliteitsnormen van het Drinkwaterbesluit en dit moet regelmatig worden gecontroleerd. Eigenaren van een eigen winning moeten daarvoor in het bezit zijn van een door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) goedgekeurd Meet- en Analyse Programma. Dit meetprogramma moet 1 keer in de 5 jaar ter goedkeuring worden voorgelegd aan de ILT, eventueel in overleg met het laboratorium dat het meetprogramma uitvoert. Het drinkwater van de eigen winning moet door een bevoegd laboratorium worden bemonsterd en geanalyseerd. Als het drinkwater niet voldoet aan de normen van het Drinkwaterbesluit, dan dient de eigenaar dit direct te melden aan de ILT. De ILT controleert ook, indien van toepassing, of materialen en chemicaliën van de zuiveringsinstallatie die in contact komen met drinkwater, voldoen aan de Regeling Materialen en Chemicaliën. Hiertoe dient dan een ATA- of Kiwa Water Mark-certificaat van producten zoals filterzand, filtergrind, conditioneringsmiddelen (kalk, marmer, natronloog of actief kool) te zijn afgegeven. Als een eigenaar van een eigen winning voor de genoemde producten niet beschikt over de vereiste certificaten, dan kan hij deze bij de leverancier van de producten opvragen, zodat ze tijdens een inspectie kunnen worden gecontroleerd.

Ook moet een eigenaar van een eigen winning, als de locatie valt onder artikel 35 van het Drinkwaterbesluit, voldoen aan de regels voor legionellapreventie. In dit artikel worden bedrijven/organisaties genoemd die behoren tot “prioritaire instellingen”, zoals ziekenhuizen, inrichtingen met een logiesfunctie, zwembaden, sauna’s, zorginstellingen, gebouwen met een celfunctie, asielzoekerscentra en truckstops. Als artikel 35 van toepassing is dan dient de eigenaar een legionella-risicoanalyse te laten opstellen door een BRL 6010 gecertificeerd bedrijf. Deze risicoanalyse geeft inzicht in de kans op het groeien van legionellabacteriën in de drinkwaterinstallatie. Als er risico’s zijn moet de eigenaar dan ook een legionella-beheersplan laten opstellen, waarin de wekelijkse, maandelijkse en jaarlijkse beheersmaatregelen zijn opgenomen. Bijvoorbeeld het laten nemen van de vereiste watermonsters voor legionella-onderzoek (art. 43 Drinkwaterbesluit), het meten van de koud- en warmwatertemperaturen, het spoelen van de leidingen en de controle van de keerkleppen. De resultaten hiervan moeten worden vastgelegd in een logboek dat tijdens een inspectie voor de inspecteur ter inzage moet liggen.

Meer informatie:

www.rivm.nl/drinkwater/eigen-winningen

www.ilent.nl/onderwerpen/toezicht-drinkwater/toezicht-eigen-winningen

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0030111>

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

december 2019

De zorg voor morgen begint vandaag